

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

DEPARTAMENT DE VICEPRESIDÈNCIA DE CULTURA, PATRIMONI I ESPORTS

10494

Acord de la comissió insular de Patrimoni Històric del Consell Insular de Mallorca de la incoació de la modificació de l'expedient de declaració de Bic, amb categoria de monument, de la Torre de Portals Vells o Torre del Moro del terme municipal de Calvià (Exp.: 106/14)

A la sessió del dia 28 d'abril de 2015, la Comissió Insular de Patrimoni Històric de Mallorca, va acordar, entre d'altres, el següent:

I.- Incoar la modificació de l'expedient de declaració de BIC, amb categoria de monument, de la Torre de Portals Vells o Torre des Moro del terme municipal de Calvià, amb la delimitació del Bé i del seu entorn de protecció segons la descripció literal i gràfica que figuren descrites a l'informe tècnic de dia 14 d'abril de 2015, que s'adjunta i forma part integrant del present acord.

II.- Suspendre la tramitació de les llicències municipals de parcel·lació, d'edificació o d'enderrocament en la zona afectada així com dels efectes de les llicències ja concedides. Qualsevol obra que calgui realitzar a l'immoble afectat per la incoació haurà de ser prèviament autoritzada per la Comissió Insular de Patrimoni Històric.

Aquesta suspensió dependrà de la resolució o de la caducitat del procediment.

Tot això de conformitat amb els punts 3 i 4 de l'article 8 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears.

L'acord de declaració s'haurà d'adoptar en el termini màxim de vint mesos comptadors des de la data d'iniciació del procediment. Caducat el procediment, no es podrà tornar a iniciar en els tres anys següents, llevat que ho demani el titular del bé, de conformitat amb l'article 10.6 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre PHIB.

III.- Notificar aquesta resolució als interessats, a l'Ajuntament de Calvià i al Govern de les Illes Balears.

IV.- Publicar aquest acord d'incoació al Butlletí Oficial de les Illes Balears i al Butlletí Oficial de Estat i anotar-ho al Registre Insular de Béns d'Interès Cultural de Mallorca i comunicar-ho a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears perquè procedeixi a la seva anotació al Registre de Béns d'Interès Cultural de les Illes Balears i a la vegada comuniqui al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat les inscripcions i anotacions que es realitzin.

El trasllat d'aquest acord es fa a reserva de l'aprovació de l'Acta.

Palma, 5 de juny de 2015

La secretaria delegada de la Comissió Insular de Patrimoni Històric

Serafina Munar Gregorio

ANNEX

Es publica un extracte de l'informe tècnic de dia 14 d'abril de 2015 a què fa referència aquesta publicació es podrà consultar a les dependències del Servei de Patrimoni Històric (Pl. De l'Hospital, 4, 07012 de Palma) per aquells interessats en el procediment i que acreditin aquesta condició, d'acord amb el que disposa l'art. 31 i ss. de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999, de 13 de gener).

Memòria històrica i descriptiva

Les diverses fonts situen la seva construcció a 1584.⁽¹⁾ Hi són documentats els guardes l'any 1597, el 1693 i el 1701. El 1794 la torre necessitava reparar l'esplanada superior i la coberta del porxo, i també necessitava una escala de ma per pujar a la planta superior. El 1825

encara conserva un canó, que hi va romandre fins a 1867. La torre fou subhastada, estant en mal estat, l'any 1876.

Aquesta torre es troba situada a uns 25 m sobre el nivell del mar a la part oriental del nucli de Calvià, entre les torres de Cala Figuera al sud i la de Sa Porrassa al nord.

En el cas de Calvià, les torres controlarien, cada una d'elles, una franja costera d'uns 22,5 Km. i, entre torre i torre, hi ha una distància màxima de 4,5 Km. Tal com passa amb la zona pròxima a Santa Ponça, en aquesta franja compresa entre Cala Figuera i Portals Vells, com que hi ha més llocs de desembarcament o fondeig la distància entre les torres se redueix a uns 2 o 3 km. entre elles per tal d'exercir una major vigilància i control d'aquests llocs de desembarcament o fondeig.

Es tracta d'una torre de defensa de planta cilíndrica, situada al costat d'un tallat, a 25 m sobre el nivell de la mar.

Té una base massisa i una cambra principal a quatre metres d'alçada, a la qual s'accedeix a través d'un portal amb dintell de pedra no escairada, situat a la banda de terra.

La volta de la cambra és esfèrica i el paviment sembla que era de marès. Té una escala de caragol a la dreta de l'entrada que dona accés a la planta superior.

La torre està construïda amb paredat en verd de pedra i còdols, amb morter de terra i calç. La plataforma superior comptava, a la part que mira a la mar, amb dues troneres; i al costat de terra dues espielleres i un buit per al matacà, amb tres mènsules, que defensava la porta. Aquesta part del muret més alta servia de suport a l'estructura d'una coberta de teules o branques, segons l'època, que configuraven un petit porxo on es guardaven pólvora i armes. Actualment resta part de les mènsules del matacà.

Estat de conservació

L'estat de conservació tipològic és bo, en el sentit que no s'observen afegits d'èpoques recents, si bé és cert que s'han perdut alguns elements, sobretot de la part superior de la torre.

L'estat de conservació físic de la torre és deficient en el sentit que s'han perdut els remats superiors, i part del matacà, tot i que de la part que resta en peu, l'estat de conservació és regular.

Des de l'exterior, i pel que fa als paraments verticals de la torre, s'observa que s'han perdut una part important dels revestiments. Les zones més afectades se localitzen en la vessant de la torre que mira a la mar, amb pèrdua total del revestiments i amb la maçoneria totalment desprotegida, fet que accelera el seu deteriorament en comptar amb moltes vies de penetració de l'aigua.

A la part superior es constata la pèrdua de blocs i de massa pètria, que poden donar lloc al seu enderroc parcial.

A la base de la torre, s'observa el creixement d'una abundant vegetació, majoritàriament espècies invasores tipus carpobrotus, estesa en una superfície molt àmplia del seu perímetre. Així i tot, també existeixen plantes ornamentals (gespa) plantades intencionadament dins la mateixa àrea. Aquesta vegetació ha arrelat a dins les estructures exercint accions mecàniques molt perjudicials per a l'estabilitat de les fàbriques, les quals són motiu d'altres alteracions que s'observen a la torre, com són disgregacions i fissuracions de les fàbriques.

S'observa a la base de la torre una caixa de connexions elèctriques adherida amb ciment i grampons d'acer inoxidable.

Pel que fa a l'estat de conservació de l'entorn, cal referir-se, per un costat, a la possibilitat de connexió visual d'aquesta torre amb les successives. Aquesta possibilitat ha perdurat fins a l'actualitat. Pel que fa a l'entorn immediat del bé, aquest es troba enjardinat, i és acceptable, a no ser per una piscina de recent construcció, que se situa molt propera a la torre, a sobre del tallat cap a la banda de la mar. Aquest element de nova construcció distorsiona l'entorn immediat del bé.

Descripció i justificació de la delimitació del bé i de l'entorn de protecció

Tal i com s'ha anat exposant al llarg d'aquest informe, l'element amb significats i valors patrimonials ho constitueix la pròpia torre. Donat que no s'observa cap altre element a l'entorn que formés part del conjunt original, l'element delimitat com a BIC és la torre, tal i com es recull a la delimitació gràfica adjunta.

Es delimita com a entorn de protecció una envoltant de l'element declarat BIC que permeti garantir la preservació dels seus valors patrimonials actuals que, en aquest cas s'han de dirigir principalment, al marge de la seva necessària conservació física, vers la seva consideració de punt d'observació sobre el territori i la seva pertinença al sistema defensiu que envoltava la costa.

Principals mesures de protecció i criteris d'intervenció en el bé i el seu entorn

Pel que fa al BIC, en principi només hauria de ser objecte d'obres de conservació i de restauració. En qualsevol cas, les intervencions haurien

de ser les mínimes necessàries per a la bona conservació de l'element.

S'hauran de conservar íntegrament les parts de l'element originari que han perdurat, tant pel que fa a la configuració volumètrica com a aspectes més concrets com materials, tècniques constructives, etc.

S'hauran d'eliminar tots els elements afegits, així com la vegetació, parant especial atenció a evitar vegetació adossada a la construcció. Tampoc no s'hi podrà construir, mantenint-se la volumetria existent.

Com a criteri general, per a les intervencions que s'hagin de dur a terme en aquest bé, s'hauran de tenir en compte els aspectes arqueològics.

Pel que fa a l'entorn immediat del bé, cal indicar els efectes nocius de la presència de vegetació situada just a la base del bé, tant perquè pot significar el deteriorament físic del bé (arrancar revestiments), com perquè la presència d'aigua de reg pot arribar a afectar a la base de la torre i a la circulació de les humitats pel seu paraments. No és adient introduir humitats a la base de la torre a al seu entorn immediat.

L'altre de les funcions principals d'aquest entorn de protecció és la preservació de les visuals del monument, per tant, les actuacions en aquesta zona no podran prescindir de tenir en compte els aspectes de millora de la contemplació d'aquest monument i hauran d'estar sempre encaminades a no minvar la contemplació del mateix.

